

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeteti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési pénzek és reclamátók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: uri-utca 9 sz.

(Szerkesztővel értekezhetni d. e. 8-9 és d. u. 1-2-ig.)

Kiadói iroda: Városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor esütörtökön estig.

Megjelenik minden vasárnapon.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Fügh Károly.

A mai nappal egy oly kiváló egyéniség válik meg e város elsőrendű állásáról, a ki hivatva lett volna még igen sokáig e helyen maradni, hogy fényes tehetségeit szülővárosa javára fordíthassa.

Ha visszaemlékezünk, hogy mily borzasztó elkeseredett választás után jutott e helyre, ha visszagondolunk hogy azután mégis az egész város, ellenfelei is, az ő hódolóit lettek, s ha emlékeztünkbe jó, hogy ezt az embert, midőn csak némi formahibák miatt személyes ellenségei milyen hadjáratot intéztek ellene és erre ismételtelen mily rendkívüli, igazi népfelkelés következett és ritka lelkes elégtételt nyújtott a megtámadottnak, — mondom, mindezt emlékeztünkbe visszahozva, szinte lehetetlenségnek kell tartanunk, hogy történhetett az, hogy épen e fényes tehetségű, ritka becsületes és igaz ember, annyira lejárt volna magát, hogy ma már, valljuk meg őszintén, barátai és támogatói oly ritkák, hogy állásában maradásáról többé szó sem lehetett és belátván azt maga is, nem is reflektált többé reá.

S jobb is, hogy úgy történik. Nem nekünk jobb, de neki. Hiába küzdött többet tiz évnél, azt amit első sorban kellett volna véghez vinnie: itt Köszegen társadalmi téren egészségesebb viszonyokat teremteni, ezzel ő nem törődött, sőt furcsa szarkasztikus természeténél fogva, még a legjobb barátait is elidegenítette, — a valódi polgárság

zömével egyáltalában nem érintkezett, hivatalos eljárásaiban pedig csak egy nézet uralkodott s az a saját magáé volt, minden más, még legjobb eszme is, nála nem győzött. Elbizakodott volt, önkényes lett, de nem a maga hibájából, így nevelte őt a közönség, a megye, karjain hordozta, ünnepelte s ez volt megromtója.

Igy történt azután az, hogy nem fért össze se megyével, se polgársággal, se képviselőtestülettel, sem barátjaival, ő lett okozója a tiz év óta tartó kellemetlen pártviszályoknak, s így lassan megszűnt számottevő ember lenni.

Pedig hej, de kár érte!

Ő, akinek az Isten annyi észet, tehetséget adott, aki oly ékesszólóan tudott beszélni, kinek modora olyan megnyerő tudott lenni, épen ő neki volt az a hibája, hogy mind e jó tulajdonságait csak vajmi ritkán használta, hanem ellenkezőleg, néha egy eljárásával, pár szóval, egy rögtönzött, akaratos tétével oly vihart zúdított maga ellen, hogy legjobb barátait is megfélemlítette.

Önkényes és kiméletlen volt. Igaz, hogy nagy államférfiúnak való tulajdonságok, de nem polgármesteri állásban és nem — Köszegen! —

De bármilyen volt, az ő neve e város történetében örökké fog felemlítettetni. Sok érdeme van, ha nem is e város felvirágzásában, melylyel nem épen törődött, hanem annál több e város belügyeinek rendezésében. — Menynyit kellett neki söpörni, tisztogatni, míg a városháza emberben és szervezetben tisztességgé

lett, — ez egy maga nagy érdeme De a város szépítésére is nagyon gondos volt s e tekintetben az ő hivataloskodása alatt igen nagyot haladtunk, ezt legnagyobb ellenségei is megadják. Vannak ugyan emberek, akik azt mondják, hogy ez nem „kunszt“ más pénzért megtenni, no de eziránt is bizonyos jobb érzékkel kell birni, s ez meg volt benne, — tudjuk, hogy másoknál is fogyott a városi pénz és még sem történt semmi.

Egy nagy baja volt, és ez különösen nekünk érezhető baj lett, az, hogy a megye intézőivel nem tudott megférni. Az igazat megvallva, aki ezen intézőknek machinációiról tájékozva van, nem is fogja csodálni, — no de oly korszakban élünk, midőn sok dolog felől szemet kell hunyni, de ő azt nem tudta és érezte, hogy nem is akarja.

A mai nappal Fügh Károly megszűnik városunk polgármestere lenni. A város nagy többsége ezt igazán sajnálja. Érzi mindenki, hogy ez másképp már nem lehet, de sajnálja, mert igaz az a német közmondás: „Es kommt selten etwas Besseres nach!“

Hogy mi fog ezután következni, tudja a jó Isten, akitől csak azt kérjük, hogy az ezutáni polgármester legalább némileg oly erélyes és igazságos legyen, mint Fügh volt és ne legyen játéktárgy sok érdekes ember kezében. Ilyen Fügh Károly nem volt. Ha lett volna, ma már polgármesternél is több volna.

Nekünk Fügh Károly elfelejthetetlen lesz, az ő emléke szívünkbe lesz bevésve, mely sajog e kiváló ember után, mely sirni tud, e kiváló te-

TÁRCZA.

Lukács bácsi.

Megvallom őszintén a mai nevelési rendszerből, az európai műveltség bármilyen magas fokán álljon is, nem sokat szeretnék megtartani, ha az rajtam állana. Hiányzik belőle a kedély ápolása. Ha visszaemlékezünk csak egy negyedszázaddal is, mikor 12-13 éves gyermekek lehettünk és e visszaemlékezés eredményét összehasonlítva a mai gyermekek legtöbbjével, azt fogjuk találni, hogy bizony nincsen kedélye a mai gyermekeknek.

Mi ennek az oka? A gyermek túl van halmozva az ugynevezett tananyaggal, annyira, hogy az iskolai előadás után szabad idejének jó része a magolással telik el és valóban nincsen ideje gyermeknek lenni.

Ma látunk az utcákon rendetlenül hazamenő gyermekeket, de nem látunk a szabadabb tereken lapdázó fiúkat, kik felváltva csatáznak is és eljátszák képzeletük alkotása szerint a nagyok életének, a társadalom folyásának benyomásait

Igaz, hogy ez a fővárosban ma már lehetetlen, mert itt nincsenek ma már olyan szabad terek mint voltak azelőtt husz évvel. A gyermek négy fal közé van szorítva, s a nyilvános sétányokon is legfőlegb csak sétányokon is legfőlegb csak sétálhat és ülhet, amivel csak nyugalomhoz és kényelemhez szokik.

Ez a föltevés juttatja nekem eszembe Lukács bácsit, az az Lukács Pált, a gyermekek pajtását, aki az ifjusági irodalomnak Magyarországon kitűnő munkása volt s akitől hallottam már nagyobb koromban is, hogy a legnagyobb kincs a jó kedély.

Megvallom őszintén, hogy az én öreg, megboldogult pajtásom szavain gunyosan mosolyogtam siheder koromban s azt hittem, hogy ez csak olyan katedrai okoskodás, jó, ha megvan, de bizony, akár ezer hold föld is többet ér.

A kedélyből elég született velem, ugyszólván család kincs volt ez nálunk, fáról-fára s akárhogy pazaroltuk is, még mindig eleget örökölt belőle az utód. Lukács bácsi ezt a kincsemet, t. i. kedélyemet, az alatt a félév alatt, mit gyermek-koromban vele töltöttem, még jobban kiművelte és olyan alapra fektette, hogy ma már, amit siheder koromban nem hittem, vallom, t. i. hogy a kedély kincs.

Pájdalom, a kedélyt nyilvános iskolákban nem nevelik, sőt nyilatkozásait sok paedagogus a pajkosság-gal hozza rokonságba. Ennek nevelése csak úgy lehet, ha a gyermekek többet magukkal laknak együtt, olyan lelkiismeretes oktató felügyelése alatt, ki a kedélyt ápolni tudja, vigyáz annak elfajulására s nem engedí, hogy túlságosan kicsapongó legyen.

Ilyen volt szegény, boldog emlékezetű Lukács bácsi, aki nem is szeretett idősebb gyermekekkel bajlódni mint 6-12 évesekkel. Sok háznál megfordult hosszú nevelői pályáján, s a volt honvédelmi miniszter a korán elhunyt Ráday Gedeon gróf is az ő növendéke volt a szabadságharez alatt, Ikladon, több Podmaniczky és Prónay fiúval együtt, s az öreg ur velük honvédesdít játszott, honvéd sapkában s mikor a fiatal urak ponaiakra ülve akarták játszani a honvédesdít, ő maga a Ráday istálló egy nyugalmazott lovára ült, mit Windischgrätznek nevezett el.

Tanítványai majdnem mindegyikének irt egy-egy kötet verset. A Ráday fiuk számára egy indulót szerzett szövegét és dallamát is: „Ikladon kis csapat, hazafelé vágat“. A mörre járt, a fákrol, virágokrol mondott

regéket. Elnevezte az erdő fát virágait nagyevű hősokról és emberekről s egy-egy kis verset irt róluk.

Főtörökvése volt, hogy a gyermekeket közelébb és szoros barátságba hozza a természettel. Kinek mire volt hajlama, olyan hivatalt kapott, volt gombász, madarász, levélgűjtő, felhőpásztor, csillagolvasó, kőmester, villámámuló stb. stb. S ő mind erről könyvet irt versben, a „Kis hegedű“, „Kis furulya“, „Kis utazó“, „Képes regélő“, mind más-más tanítványával eltöltött napok emlékei. A „verselgetőben“ történeti adomák vannak s az adomákban a tanulmányok is.

Igy nevelte ő a kedélyt s tréfával kedveltette meg a komolyt velünk, kik alig vártuk, hogy vele erdőket hezyeket járassunk be s örültünk, ha meg volt elégedve velünk.

Mogorva tanárnál, túlságosan komoly nevelőnél nincs veszedelmesebb a gyermekekre nézve. Egy híres magyar ember, mikor fiainak nevelőt szerződttetett, először is arra kérte nevéssen egyet, ebből aztán megismerte a szívet és a kedélyt. Nagy művészet a gyermek kedélyéhez és gondolat-világához lehajolni egy idősebb embernek, de nem bűvészet, ha az illetőnek kedélye van

Nagy hiba az is, hogy a gyermekek különválva élnek és nem együttesen nevelkednek; pedig erre a természet tanit, hiszen a csoportokban élők mindig erősebbek.

Ezt a kis emelkedést a szülők kedvéért irtam, kiknek nem győzöm eléggé ajánlani, hogy gyermekeiket olyan emberre bízzák, kiknek kedélye van. Együttal pedig felakartam említeni és eleveníteni Lukács Pál emlékét.

hetség elvesztén és csak azzal vigasztalhatja magát amit Petőfi mond Vörösmartyhoz:

„Nem én téptem le homlokodról,
Magad tépted le, a babért.”

—i.

Néhány igaz szó iparunkról.

A párisi kiállítás szintén igazolja, hogy a világ ipara legutóbbi éveinkben ismét óriási haladást tett. Az emberi elme szolgálójává bilincselte a természet leghatalmasabb, legféltelenebb, legrontóbb elemeit s azok segítségével értékesíteni bírja még a leghaszontalanabbnak tekintett anyagokat is, melyek dúsgazdagokká bővültek azon nemzétet, melyek ezen eszközöket ezéjük elérésére használni tudják.

Nehéz az átalakulás; de e nélkül el kell a magyarnak vesznie, — még pedig nagy ellenségeinek gúnykacaja közölt. Díctelenül, nem erőszakos halállal, hanem sorvadás okozta végegyűgülesben. Ugyanazon dob, mely esatákban hős tettekre lelkesíté a haldokló vitézt, adja a jelt földbirtokos curiájának elhagyására, melyet idegenek foglalnak el nem aczél, de papir fegyverekkel.

Ujabbban ugyan divattá lett az iparról beszélni és írni. Az iparra buzdítani a szegény embereket. De azért mégis csak némi tartózkodással, némi leereszkedéssel viselkedik az iparossal a született uraság: minék következményeként látjuk, hogy az iparos ügyvédé, bíróné, földbirtokos stb. neveli fiát, ha csak módja van, vagy ha némi tehetséget fedez fel benne, mivel nem kívánja neki azon társadalmi szinylődést, melyben ő maga átküzdé életét. Így ezen osztály nem fejlődhetik hanem marad a régiben. Mit is lehet várni oly szegény emberektől, kiknek legvagyonosabbjai, más pályákra térnek.

Honnét jöjjön az eszme, a találmány, a tudás és a pénz a szükséges kísérletezésekre, melyek nélkül ipari haladás, felvirágzás, lehetetlen. Vagy talán pótolja ezt a kormány? Ha itt-ott akad egy élesebb elme az iparos körökön belül, vagy azokon kívül, és van valami gondolatja — nem-e kénytelen honi pártolás hiányában külföldön keresni támaszt? Ott érvényesül, még pedig gyakorta nem ritkán edes hazája megrövidülésére, kárára és kizsákmányolására; mert itthon az iparos köröknek nincs pénzök vállalkozásra, a kormány pedig még hivatalnokainak idejét is inkább más mindenféle, mint a fölsőlegesenek tartott remek találmányok beható tanulmányozására használja.

Igy folyik ez nálunk régóta és marad minden a régiben, talán addig, a míg majd késő lesz a mulasztások fölött álmélkodni. Nem a párisi szegyenletes kiállításunkat veszem irányadóul; mert hiszen ott hivatalosan nem vagyunk képviselve, ámde tekintem össz-iparunk fejlődésének fokát s megállapítom elmaradottságunkat. Hisz azon kevés, a mink van, még az sem igazán magyar; mert azt szinte idegenek nyújtják, művelik Magyarországon; míg a magyar faj gyermekei majdnem tünetőleg nézik le az ipari foglalkozást, mint ha azt méltóságuk alattinak tartanák. Amde e botorság mindenkít, a ki az ipart műveli, érzelmeiben sért; az lenezés, kisebbités.

Elég, ha elővesszük a budapesti gyárosok névsorát; ott látjuk az iparosok mily esekélytöredéke bir magyar névvel; ha köztök itt-ott találkozik ilyen, az legtöbb esetben vagy legujabban magyarosított név, vagy pedig a legszegényebb eszmadia, esetleg kovácsműhelyt nevezé magáénak. A vagyonosabb iparosok többnyire idegenek, a kik csak ideig-óráig nevezik ez országot második honuknak, de bizonyára nem osztóznak annak örömeiben és bánatában. Mihelyt pár forintot szerzett e téren, zsémbelve az aristocrata magyar szellem ellen, viszi magával munkájának eredményét régi hazájába.

De hány van ezek között nem: végzett akadémikus, de csak olyan is, ki az ötödik középiskolát elvégezte? Mit várhatunk, mit remélhetünk ezen osztálytól? Nem látják még át irányadó köreink, hogy itt a 12-ik óra, melynek segíteni kell e veszélyes bajon?

Nem gondoskodnak eszközökről, melyek által az iparos osztály tekintélyének emelése által az ott fejlődő szellemi és anyagi erők ott tartassanak és a többi osztályokból ujabbak oda édegettesenek?

Nem küldenek nagyobb számú tehetséges fiatalokat külföldre kiképeztetés végett, hogy onnét ne csak tudományt, de főleg új szellemet és iparos önéreztet hozzanak magukkal, mellyel sikeresen küzdhesenek a fent esetelt előítéletek ellen; mert az itteni légkörben nevedett egyének között, csak ritkán találkozik valaki, ki ezen lenézett, hálátlan feladatra vállalkozzék; ki pénz és magasabb értelmi fejlettséget hozzon e tere, hogy ott vagyonával és nevével emelje az ipar tekintélyét, mely a művelt külföldön erre nem szorul, — de mely nálunk — említett okoknál fogva még mindig nélkülözi azon állást a társadalomban, mely nélkül onnét inkább szöknek a kik tehetik, hogysem oda vonzódnának az előkelő osztályok.

Látunk ugyan ujabbban egyes kivételeket, de ezek olyan ritkák, mint a fehér hollók, úgy Andrássy Manó gróf foglalkozik iparvállalataival, de amint hallatszik, az elért sikerrel megelégedve, máris elakarja adni vasbányáit és kohóit egy idegen társaságnak, sőt állítólag már meg is van a szerződés.

Helyesebben eszelepszik Tarnóczy Gusztáv, ki gazdasági gyárárt előbb gépgyárrá és legujabban tüzi fecskendő gyárrá fejlesztette és rövid idő alatt már is annyira vitte, hogy amint egy f. hóban tartott kísérletnél személyesen meggyőződtem, fecskendői nemesak elérték az eddigi gyárakban készülték minőségét, hanem azokat

felül is multák, így azok, melyeknek kísérlete mellett jelen voltam, amint a gyárból kikerültek, 100 mm. cilinderbőség mellett 33 méter távolságra lövelték a vizet 12 mm. sugárossal.

(Folytatása következik.)

Belföldi szemle.

— **A felsőbb leányiskolák tanítóit közölről érdeklő rendeletet** becsátott ki a kultuszminiszter. Tapasztalván azt, hogy az állami felsőbb leányiskolákban a tantárgyfelosztásnál az egyes tanári testületek kebelében nagy az aránytalanság, a testület egyes tagjainak kötelezett óraszámát következő módon állapította meg: 1. Az igazgatók a vidéken elsőrendű felsőbb leányiskolánál hetenkint 12, másodrendűnél pedig 15 órát kötelesek tanítani. 2. A felsőbb leányiskolák férfi tanítóit heti 18, szükség esetén heti 20 órát kötelesek tanítani. 3. A tanítónők közül az igazgatónők heti 12 órai tanításra és 6 órai fölügyeletre, a többiek pedig 16 órai tanításra és 8 órai fölügyeletre kötelesek. Előnyben részesíthetők azonban azon tanítónők, kik az internátusban, mint nevelőnők is el vannak foglalva. 4. A rajz, szépírás, zene, torna és női kézimunka 2 órai az elméleti tantárgyak óráihoz képest 4:3 arányban osztandók be, mihez képest péld. tisztán zenét tanító tanerő heti 24 órára van kötelezve. 5. A heti óraterv minden iskolánál úgy készítendő, hogy minden tanerő minden iskolánap tanítson, hogy így heti órai egyenletesen legyenek a hét napjaira elosztva. 6. Előre nem látott helyettesítések esetén leányiskolában nem lévén szabad a növekedéseket a rendes tanítási idő letelte előtt széjjel becsátani, szükséges, hogy minden tanító vagy tanítónő minden iskolánap a tanítás kezdetére az iskolában jelen legyen, még abban az esetben is, ha különben első órája nem is volna.

— **A zóna első hónapja** 329 922 frt. deficitel zárul az antizónaisták öröme, de a személyforgalom meg hétről hétre nagyobb arányokban emelkedik s az év lezárásakor bizonyára kedvezőbb lesz a pénzügyi eredmény is.

— **Villamos vasutat** építenek Budapesten a nagy körútra; Baross miniszter ráírt a fővárosra ha e tekintetben mihamarább meg nem köti a vállalkozóval a szerződést s a consortiumnak az építési engedélyt megadja, mivel a villamos vasutnak még ez évben ki kell építve lenni.

— **A görög nyelvet** a közép iskolákból ki akarják hagyni. Igaz hogy a mindennapi életnek a görög klasszikusokra nincs is szüksége; de a társadalomnak annál inkább az erkölcsi szép nemesítő hatásaira.

— **A vaskapu rég várt szabályozása** f. é. szept. 5-én tényleg megkezdődött a kormány 2 tagja jelenlétében és a keresk. miniszter maga sütötte el az első robbantó töltést. A költségek 9 millió forintra vannak előirányozva. Kizárólag magyar munka lesz.

— **A Fertőn** folygyújtották a nádas, minek folytán a nagy orkánban a nádas roppant nagy területen égett. A pozsonyi tűzoltók is — azt hívének hogy falvak álluak lángban, — megjelentek a tűznél.

Külföldi szemle.

— **Párizsban** e hó 8-án egy diadalmi ódából tartották meg a főpróbát. Az ódát egy forradalmi szellemű nő írta megünneplésül. A község tanács elfogadta a darabot s a költségekre fél millió frankot szavazott meg és az ironőnek az iparesarnokot szinpad és nézőtér alakítása végett rendelkezésére becsátotta. A hatalmas symbolikus mű előadásában 1400 szereplő és 900 zenész működött közre, a megtartott előadáson 22000 ember volt jelen.

— **A csehek** koronázni akarnának, de a külföld és kiválólag Németország is azon véleményben van, hogy nem szabad és nem lehet a koronázásnak megtörténni, mert ez egyértelmű volna a kettős birodalom fölhomlásával. Így tehát a csehek tovább is csak esehül maradnak!

— **A föld vasutainak hossza.** A földtekén levő vasuti hálózat hossza 1887. év végén következő volt: Európában 207,806 km., Amerikában 290,115 km., Ázsiában 26,898 km., Afrikában 7,716 km. és Ausztráliában 15,297 km., összesen 547,872 km. Európában a legtöbb vasutal Németország (39,785 km.), Franciaország (34,208 km.), Nagy-Britannia (31,521 km.), Oroszország (28,517) és Ausztria-Magyarország (24,432 km.) birt. Amerikában az Egyesült államok vasutonalainak hossza 241,210 km., egymaga több, mint egész Európa vasutainak hossza. A mi a vasutaknak a terület és lakossághoz való arányát illeti, legkedvezőbb helyet a kis Belgium foglalja el, hol 100 négyeszőg kilométerre 16.1 km., 10,000 lakosra pedig 8.1 km. vasut esik. Ezt követi Nagy-Britannia 10.0, illetőleg 8.4 km. vasutal; Németországban 100 négyeszőg km.-re 7.4 km., 10,000 lakosra 8.4 km., Franciaországban 6.5, illetőleg 9.0 km., Ausztria-Magyarországban 3.6, illetve 5.9 km. vasut jut. Kedvező helyzetben van még a kis Svájc és Németalföld. A lakosság arányát illetőleg legjobban van vasutal ellátva Svédország, hol 10,000 lakosra 15.6 km. vasut esik. Mindezeket azonban tulszárnyalják az Egyesült államok, melyben, nagy területénél fogva, 100 négyeszőg-kilométerre ugyan csak 2.7 km., ámde 10,000 lakosra 40.9 km., sőt Britt-Észak-Amerikában 42.1 km vasut esik. — A föld összes vasutaiába 1887. év végén következő tőkék voltak befektetve: Európában 61,747,890,452 márka, a többi világrészben 47,577,012,1 márka.

Helyi és vidéki hírek.

— **Városi közgyűlés** szept. 7-ről. Targysorozat: 1. Ft. Michaelis Izidor úr városi képviselői tisztéről lemondván helyére Kirchknopf Mihály legközelebbi póttag előléptetett. 2. Alispáni rendelettel a városi tisztújítás f. é. szeptember 16-án d. u. 3 órára kitűztetvén, határozottatott hirdetmény útján a lakosságot, s behívó jegyek által pedig a képviselő tagokat, egy a tisztviselő s kezelő személyzetet körözés útján értesíteni, egyuttal pedig a kijelölt választmányi ülésre Major János és Szovják Hugo mint alispánilag megválasztott, egy Kroller Miksa s Lauinger János mint közgyűlésileg megválasztott bizalmi tagok ugyanaz napon d. e. 10 órára meghívati rendeleteik. 3. A helybeli ipar- s kereskedelmi iskolánál megürült rajztanítói állásra Vas Károly ruszti tanító megválasztott, fizetése 800 frt, lakbér-iletménye 120 frtban megállapítottat, s f. é. szeptember 1-től a pénztárnál havi, s illetve negyedévi rátákban kiutaltatott, annak munkaköre megállapítottat s a felosztási terv kerestűlvitelével az ipariskolai felügyelő bizottság megbízottat, — a beiratási díj az ipariskolában 4 frt, 50 kr. — a kereskedelmi iskolában 10 frt. megállapítottat. 4. A folyó évi gubacstermés 71 frt, Frankl Bernátnak átengedtetet, és az összeg bevétele a házi pénztár utasítottat. 5. A honvéd parancsnokság átirata folytán ugyanaz értesített határozottatott, hogy a katonai gyakorlótért 36 holdat — hold szerint 15 frt. bér-fizetés mellett három, vagy kívánatra — hat évre is a város szerződés szerint használatra átengedni hajlandó, a további intézkedéssel a polgármesteri hivatal, a szerződés kiállításával pedig Binder János t. ügyész megbízottat. 6. A legtöbb adófizetők egybeállítására Szovják Hugo elnöklele alatt Bottfy Vilmos, Pötzberger Károly tagokból álló bizottság kiküldetett, a rendelet másolata neki további intézkedés végett kiadatott, jelentése 30 nap alatt elvárattván 7. Zins Károly jelentése a deputáfa vágása ügyében a gazdálkodó választmányának véleményadás végett kiadatott. 8. A patyi sarknál levő 61 és egy fél öl téglafa eladási ára meghatározottat, s eladásával a pénztár megbízottat. 9. Högyei Örszébet, Joch Franziska és Hartmayer Frigyes segélyezési kérvényeik elutasítottak. 10. Sopronban elhalt Spetz Emil községi illetősége felsőbb helyen megállapítottván az illetőségi bizonyítvány beküldése, s a haláleset felvételnek az itteni árvaszekhez leendő áttétele elrendeltetett. 11. A sörházi földek béreadására vonatkozó ajánlatok elfogadtatnak, s a szerződés megkötésével Binder János t. ügyész megbízottat. 12. A tűzoltói szabályrendelet Szovják Hugo képviselőnek felülvizsgálat s észrevétel végett kiadatott, jelentése 14 nap alatt elvárattván. 13. A felsőbb helyen megerősített kéjelgési szabályrendelet felügyelet és végrehajtás végett a kapitányi hivatalnak kiadatott. 14. A külföldiek lakhatási viszonyaira vonatkozó szabályrendelet 5 példányban felsőbb helyre terjesztetni rendeltetett. 15. A helyben letelepültek névjegyzéke városkapitányi hivatalnak azon utasítással adatott vissza, hogy az egyének erkölcsi, vagyoni viszonyaikra s megbízhatóságukra nézve véleményét indokoltan mi előbb beadja. 16. A f. é. első felére szóló árva kamatok utáni kimutatás tudomásul vétetett, s a tartalékalapra vonatkozó jelentés másolata a közgyűlésnek kiadatni rendeltetett. 17. Somogy megye főispánjának a kaposvári süket-néma intézet támogatására nézve intézett átiratára nézve határozottatott az alapszabályok beküldését előbb bevárni, s a segélyezésre nézve csak azután határozni. 18. Vidt Gézának fellebbezése Binder János t. ügyész részére a Pegonyi-perben megszavazott 100 frt. jutalomdíj iránt az alispáni hivatalhoz felterjesztetni rendeltetett. 19. Ugyanannak fellebbezése a kir. táblai küldöttség ügyében Binder János által felvett napidíj helybenhagó közgyűlési végzés ellen szinte beküldetni rendeltetett. 20. A helybeli katonai kocsiszin használatának f. é. október 31-ével történt felmondása tudomásul vétetett. 21. A helybeli izraelita hitközség kérelme az izraelita temető nagyobbítására kívánt terület átengedése végett a közegészségügyi bizottságnak jelentés végett kiadatott. 22. A magyar népkönyvtár felállítására vonatkozó alispáni rendelet folytán határozottatott az alispáni hivatalt aziránt értesíteni, hogy a helybeli kathol. és evang. felekezeti népiskolákban a közönség használatára népkönyvtárak már létezővén ezeknek életbeléptetésére ujabb intézkedés nem szükséges.

— **A tisztújítás napja** holnap lesz, mely iránt a mult napokban igen lázas érdeklődés mutatkozott. Nem is esodálható akkor, midőn két egyforma erős párt áll egymással szemben s mindenik győzelemre vágyik. Mert azt venni ám észre, hogy itt inkább párt harc folyik, nem pedig a jövő polgármester személyeért. A harc oly elkecseregett lett a mult heten, hogy több „nyílt levelet” is osztottak szét a pártok jelöltjeik érdekében, de ezt a fegyvert a nagy közönség nem szívesen fogadta, s ennek köszönhetjük talán, hogy több ily nyomtatvány terjesztve nem lett, pedig már-már azt hittük, hogy ilyenmü civakodás után, talán még holmi „párt-disz-verekedés”-re fogunk meghívót kapni. Furcsa, hogy nálunk ilyen hereze-hurezával nem tudnak csinálni semmit. — A két jelölt: Tipka Ferenc városkapitány és Nagy József szolgabíró. Hogy kié lesz a győzelem, az a város képviselőitől függ, akitől reméljük, hogy minden befolyástól menten, csak saját meggyőződésük szerint fognak, a város érdekét szem előtt tartva, szavazni, — mert igen fontos ám a polgármesteri állás.

— **Járásbiróságunk** megmarad mostani lakhelyiségeiben miután a háztulajdonos néhány szobát még a a hivatal részére átenged és átalakításokat s javításokat eszközöl.

— **A rőtí bucsúra** mely mult vasárnapon tartottat reggel esős idő volt, mely déltájban kiderült s délután a legkellemesebb melegben már egész karavánok húzódtak ki városunkból is a Rőtí felé vivő utakon. A nagy vendéglőnek minden zuga megtellett közönséggel, melynek zöme estére kelve már haza indult, néhány mara-

díbb tagja azonban csak éjjel körül gondolt a nem is igen könnyű hazagyalogolásra.

— **Lékán** ma bucsu van, melyre számosan rándulnak ki, ha az idő kedvez, városunkból is;

— **Igen fontos.** Az állami italmérségi jövedékről szóló 1888. évi 35. t. cz. 56. §-a feljogosította a kincstárt arra, hogy egyes nyílt községekben az italmérségi jövedéket olyképp hasznosítsa, hogy a község belterületén gyakorolható kizárólagos italmérségi jogosságot szerződésileg meghatározott évi bérért, a községre, vagy ha községgel megegyezni nem lehet, egy vagy több vállalkozóra ruházza; s pedig az 1890, 1891, és 1892. években. A nagyméltósági m. kir. pénzügyminiszteriumnak f. é. augusztus hó 26-án 50842 sz. a. kelt magas körrendelete, ide vonatkozólag, még kijelenti azt, hogy az esetben, ha több szomszédos községgel megegyezni nem lehet, eme több szomszédos község egy adóbeszedési körbe csoportosítható és az italmérségi jövedék hasznosítását utján nyilvános árverésen kívül is hasznosítható. Az állami italmérségi jövedékről szóló már idézett törvények végrehajtására vonatkozólag kiadott ministeri utasítás 130 §-a szerint ezen kizárólagos italmérségi jogosságot úgy értelmezendő, hogy az esetben, ha az valamelyik községre, vagy ha vele megegyezni nem lehetne egy vagy több vállalkozóra ruháztatik, az italmérsést illetőleg, ama község vagy vállalkozó lép — az évi bérfizetését — a kincstár jogaiba; vagyis a község vagy vállalkozó kiméri vagy megbízottjai által kiméretti saját borait, illetve italait továbbá engedélyezi a koreszmákat és szedi be azoktól az italmérsési adókat a maga számára. — A koreszmák — a községi nagy vállalkozó által tetszés szerinti számban engedélyezhetők; de azon feltétel alatt, hogy azok közül egyik se esék közbiztosági és közegészségi ügy közrendeszet tekintetben kifogás alá. — Ily községekben a korábbi italmérségi jogtulajdonosok és bérlők elsőbbségi jogaik szünetelnek, vagyis ily községekben ezek jogot és igényt arra nem tarthatnak, hogy nekik mulhatlanul koreszmátartás és koreszmáltatás engedélyeztessék; tehát — a község vagy vállalkozó a község egész belterületén, egyedül bírja az italmérsési jogot és szedi be az adót mindenkitől, ki italmérséssel foglalkozik, senki igényt nem tarthatván arra, hogy neki okvetlenül koreszmáltatási jog engedélyeztessék. Azonban — a kis mértékben való elárúsítás, — minőt gyakorolnak a bejegyzett cégű anyagfűszer, és vezgyes kereskedők; b.) Czukrácsok és kávéosok (ide nem érte a tisztán csak kávé-méréssel foglalkozó kisiparosokat) c.) Szőlőtulajdonos bortermelők, kik saját termésű új és régebbi boraikat zárt edényekben árusítják el; nem esik a kizárólagos italmérségi jogosságot alá; vagyis az ily elárúsítással foglalkozókkal szemben az állami italmérségi jövedékről szóló törvény rendelkezései fennmaradnak; s velük szemben a kincstár gondoskodik az illetékek és adók biztosítása iránt. — Ezek után megjegyeztetik, hogy a kizárólagos italmérségi jogosságot megszerzésére iránt a községek és magánosok részéről az ajánlatok legkésőbb f. é. szeptember hó 20-ig küldendők be közvetlenül a nagyméltósági m. k. pénzügyminiszteriumhoz, mely ajánlatok felett a tárgyalások el fognak rendelkezni — s csak ha eredményre vezetnek, teendő le — az akkor meghatározandó óvadék. Mindezek a községeket és a nagy közönséget igen közérőlkli, s a kir. pénzügyigazgatóságtól vett értesülés szerint — az e kérdés körüli bővebb tájékoztatások onnan készséggel adatnak meg.

— **Balesetek.** A szombathelyi legutóbbi országos vásár alkalmával a városunkbeli Förster és Isovits cipész-mesterek nejeit az a baleset érte, hogy egy földművesnek megvadult lovai a kocsit elragadván sátorraikba betörték, mindent fölforgattak s kivált a két nevezett nőn oly súlyos testi sértéseket okoztak a legázolási által, hogy eszméletlen állapotban szállították őket Kőszégre, hol több napon át a legszorosabb orvosi felügyelet és ápolás daczára mozdulatlanul feküdtek. Mind-egyikük ma már veszélyen túl van s rövid idő múlva föl is épül.

— **Táncztanítás.** Sefcsik József táncztanító ur hat heti ideig tartó táncoktatási tanfolyamát mult hét-főn nyitotta meg. Mihelyt a kezdőkkel annyira halad, hogy ezek zene mellett táncolhatnak, tavalyi tanítványai is részt vesznek a táncgyakorlatokon.

— **Tánczvizsga.** A szentgotthárdi magyar dalárda f. hó 8-án Szt.-Gotthárdon a „Nagy Kolompos”-ban első nyilvános fellépésével tánczvizsgát rendezett, mely a kedvező idő voltára tekintettel fényesen sikerült. A vizsga 5 órakor vette kezdetét. A működő tagok fél 5 órakor az egyleti helyiségből zeneszó mellett a rákóczi indulóval kettes sorban vonultak ki az egylet zász-lójával a Nagy Kolompos kerti helyiségébe. 6 órakor érkezett meg az egyesület elnöke Somogyi Miklós főszolgabíró ur, kit a működő tagok belépésekor lelkes éljenzéssel fogadtak. Az ének 6 óra után vette kezdetét a program a következő volt. 1. Az egylet mottója — „Tiszta legyen énekünk, úgy hű és egy a tettünk!” 2. Talpra vidor fiúk . . . induló. 3. Popitán. 4. Vadász Bucsuja. 5. Marselleise. 6. Esti ima; közébe tartott szünetek alatt pedig a Szózat és Isten áldd meg a magyart stb. a jelenlevő közönség lelkes tetszés nyilvánítása mellett adattak elő. S valóban díszére is válik Szent-Gotthárd nagy községnek, hogy a magyarosodásnak ily fényes tanubizonyosságát nyújtják, a mennyiben mint a fentti program is mutatja kizárólag magyar darabok lőnek előadva. A működő tagoknak az énekekben tanusított előmenetelükért méltán elismeréssel lehet adózni. Az ének befejeztével midőn már besötétedett, a Kolomposi koresma mellett folyó úgynevezett „Lapincs” folyó partján elterülő rétségen pompás tűzijáték rendezett melyet Hetényi Dávid ur, m. kir. esendőrőrmester és ifjú Kleinrath József ur kik tapintatos rendezésükért a jelenlevő közönség elismerését vívták ki maguknak, egy néhány tag közreműködésével rendeztek. Ezek után a

kerti helyiségből a terembe vonult a társaság, hol a táncz körülbelül fél 9 órakor palotással megkezdődött. A mulatságon a fiatalok között viharos jó kedv uralkodott, a négyeseket 30-40 pár táncolta. Hogy valóban feszelen és kedélyes mulatság volt — bizonyítja azon tény, hogy a jelenlevő hölgyközönség nagyobb része is csak reggeli három óra tájban hagyta el a helyiséget mikor is a táncz esendőről végezve s a mulatság is befejeztett. Másnap azaz f. hó 9-én este a dalárda működő tagjai az egyesület elnökének — saját maguk által előadott énekükkel — midőn is Fohász Szózat, Isten áldd meg a magyart és Esti ima kerültek sorra — ständ-kent adtak. Valóban követhető Szt.-Gotthárd fiatalága példáját sok város is ahol a magyarosodás iránti hajlam nagyon is kívánatos volna.

— **Meghívás** az 1889. évi szeptember hó 21-én (szombaton) este fél 9 órakor a körhelyiségében (Szebold Kálmán-fele ház) tartandó közgyűlésre. Tárgysorozat: I. Évi jelentés. II. Pénztár és teltár kimutatása. III. Indítványok. IV. Választás.

A községi kereskedelmi kör választmánya.

— **Meghívás.** A „Szombathely-egyházmezei róm. kath. tanító egyesület” f. évi szeptember hó 24-én d. e. 9 órakor tartja évi VI-ik közgyűlését Szombathelyen, a püspöki iskolában, melyre a t. tagokat, egy a nevelés-és oktatásügy t. barátait tisztelettel meghívom. Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. A mult évi közgyűlés jegyzőkönyve bemutatatik és kívánatra felolvastatik. 3. Az elnök az egyesület működéséről és állapotáról, ügyeink vezetéséről, valamint azok elintézéséről jelentést tesz. 4. Az egyesület pénztárosa a központi bizottság által már felülvizsgált évi számadást kívánatra felolvassa. 5. Az egyházmezei tanítói segélyalap igazgatóságának jelentése. 6. Szabó Károly az országos kath. tanítói segélyalap f. évi augusztus hó 27-én tartott közgyűléséről jelentést tesz s annak mult évi számadását bemutatja. 7. A közp. bizottság által a jövő egyesületi évre kitűzött nevelés- és tanítástani tétel megbeszélésének s azok vagy elfogadtatnak, vagy másokkal pótoltatnak. 8. A közp. bizottság által ajánlott dolgozatok felolvasatnak s a jutalmak odaítéltetnek. 9. A létesítendő egyházmezei tanszermuzeum ügyében kiküldött 3 tagú bizottság jelentése. 10. Fejes János, közp. püztáros 13 pontból álló, az egyll. ügyvezetésre vonatkozó indítványának tárgyalása. 11. Indítványok. (Az alapsz. 15. §. f. pontja: „A közgyűlés előtt két héttel bejelentett indítványok tárgyalás alá vétetnek s azok felett határozatok hozatnak.”) Figyelmeztetem a t. egyleti rendes tagokat az alapszabályok XII. 24. §-ának d) pontjára. A közgyűlést reggeli 8 órakor szent mise előzi meg. Kelt Szombathelyen, 1889. szept. 7-én. Barabás György s. k., az egyesület elnöke.

— **Vizvezeték Sopronban.** A város törvénhatósága által kiírt pályázatra egy budapesti és egy brünni cég küldött be terveket az előbbi 347-666 frt. az utóbb 265000 frt költségvetés mellett.

— **Halált okozó pofon.** Emberölés — büntetnének gyanuja miatt ül a szt.-gotthárdi kir. bíróság fogházában Kardos Pál kerézi lakos kit a esendőrök f. hó 8-án elfogtak. Nevezett egyén betegesen fekvő nejét több ízben, bántalmazta s végre bántalmazása annyira fokozódott, hogy f. hó 4-én nejét úgy találta arczul ütni hogy menten belehalt. A helyszínen a boncolás megtartatván — ellene a vizsgálat folyik, ő pedig cellájában várja méltó jutalmát gaztetteért.

— **Hirdetmény.** A nagyméltósági kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1889. évi augusztus hó 28-án 43,710 sz. a. kelt leiratával értesíti az alulírt kamarát; miszerint Kapuvár községnek megengedte, hogy f. évi szeptember 26-án és október 10 és 17-ére eső hetivásárjait, ez évben kivételesen szeptember hó 25-én és október hó 9 és 16-án tarthassa meg. Mi ezennel közhírré hozatik. Sopron, 1889 szeptember 3-án.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A kereskedelmi muzeum f. évi október havában hazai termékeink kelendőségének emelése és azok kivételének előmozdítása céljából, Budapestben a városligeti nagy iparsarnoknak időleges kiállítások számára fenntartott részében egy őszi gyümölcs és konyhakerti kiállítást (vásárt), egy sajtkiállítást (vásárt) és egy méhészeti kiállítást (vásárt) rendez, mely kiállítások f. é. október hó 1-én nyitattak meg és ugyanazon hó 31-én záratnak be. A bejelentés f. évi szeptember hó 10-éig eszközözendő. Helypénz nem követeltetik, minden szükséges berendezési tárgyról a muzeum igazgatósága gondoskodik, ezenkívül a kiállítók még 50% szállítási kedvezményben részesülnek. Midőn ezen időleges kiállításokra felhívók érdekelt köreink figyelmét, egyuttal tudatjuk: hogy részletes programmal s a szükséges bejelentési ívekkel szivesen szolgálunk az ez ügyben hozzánk fordulónak. Sopron, 1889 szept. 2-án.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

Tanügyi Csarnok.

Kalászat

a nevelés-tanítás mezején kiváló tekintettel a tanulókor főbb hibáira.

(VIII-ik folytatás.)

Eddigél a tanulók oly hibáit, fogyatkozásait szemléltük, melyek inkább azok tudományos előhaladására hatnak kártékonyan; lássuk most azon sajátosságokat, melyek az ember karakterére, erkölcsére nézve veszélyesek. A visélet dolgában a következő hibák fordulnak elő a tanulóknál:

1. A durvaság, nyersség. Némely ember már természeténél fogva durva; minden mozdulata, egész ma-

gatartása, beszéde, felelete — vad. Néha talán a házi nevelés az oka, gyakran természeti hajlandóság is. A nyers fiatal embert e rút hibájáról lassankint úgy szoktatjuk le, ha hivatkozunk arra, mennyit nyer az ember a társaságban való szelid magatartása által, míg a durvaság a legszebb tulajdonságokat is elhomályosítja, esetleg értéktelenné teszi. Hozzunk fel utánczó példát gyanánt jól kedvelt, mindenkitől szeretett gyermekeket, ez bizonyára nem lesz hatástalan; nem akarván ugyanis amaz hátra maradni, lassankint őt is megszállja a finomság után való vágy. Hisz senkisék hallja szivesen, ha gorombának, durvának tartják. A darabos ember nyersségét rendszeren szabadságnak mondja, nem gondolván meg, hogy az igazi szabadság csak kellemes, általánosan bevett formákhoz van kötve és hogy a nyers erővel való díszekvés, nyilvánuljon az akár tettben, akár szóban, műveletlen belsőnek csalhatatlan bizonyítéka. Ily formában a legesipősebb igazságokat is ki-mondhatjuk, de a durva szó — sért.

A tanulót ameddig érzi oktatójától függő viszonyát, e téren igen könnyen megjavíthatjuk, föltéve, ha észreveszi, hogy az intés jó indulatu és nem cél- és szinekret nélküli gúny. És szerencsés az a fiatal ember, kinek darabosságát a nevelő még a fiatal korban esiszolja, köszöri, mert később megvetés, gúny lesz osztályrésze még az ifjú korban mintegy második természetévé vált rossz szokásaiért.

2. Mindig vannak nagyobb számú tanuló ifjak között, kik hajlandóbbak a merészségre, szerénytelen pajzánosságra, mint a szerénységre. A merészség könnyelműség eredménye; a merész ifjut elhamarkodva elítéli s róla kárhozható véleményt mondani, sok esetben tapintatlanság, hiba volna; mert szülő anyja a könnyelműség lévén, sokszor csak a fiatal tüzes kedvnek, vagy mondjuk hát pajkosságnak nyilvánulása. Ily esetben a szende szerénység szépségének összehasonlítása a pajzán szemtelenség rút voltával gyakran többet ér a szigorúságnál. Ha pedig a növendék a tanító szelid, gyöngéd bánásmódját félreértvén azt gyöngöségnek tartaná, mutassa meg a nevelő azonnal éreztető módon, hogy soha semmiféle körülmények között sem tűri az iránta való kötelező tisztelet megsértését.

Különösen kezdetben, midőn a növendékek vezetését átvesszük, vagy egyes esetekben az óra elején, nem szabad ilyesmit eltűrnünk, hanem már a legelső percztől kezdve kellő komolysággal kell föllépünk, mert ha e tekintetben csak legkevesebbet is engedünk, a pajzán tanuló rögtön kész a nevelő tekintélyének esorbítására; ellenkezőleg áll azonban a dolog, ha az osztályt már eleve azon üdvös gondolat hatja át, hogy olyan emberrel van dolga, aki semmi rendtelenséget, zabolátlanságot sem tűr el, hanem ha kell, a nevelés legszigorúbb rendszabályait is érvényesíti.

3. Megtörténhetik, hogy növendékeink között makacsok is vannak. Hogy ezekkel nagy vigyázattal kell eljárunk, természetesen; s minden természetesség daczára is könnyen megcsik, hogy nem találjuk el a velők való bánási ódot. S miért? Mert érezzük, hogy a hatalom s tekintély birtokunkban van; aki pedig ezt bírja, nem igen tűri, hogy alárendeltje makacsokdjék. A főlebbvaló bánásmódja tehát néha nem igazolt a makacsnak látszó alattvalóval szemben; a makacsnak feltűnő magaviseletében ugyanis néha a jellemeszlárdaság legnemesebb jele rejlik, csak hogy ez a fiatal tanítványra nézve alig állhat meg, amennyiben „a jellem hosszú küzdés és nagy-lekület kivívott győzelem eredménye” lévén, a gyermekre, ifjura nem mondhatjuk, hogy szilárd jellemű, mire csak érettebb kor tarthat számot. A gyermekben lappangó önféjűséget, konok daczolást, önzés-szüite állhatatosságot legfőlebb a gyermekeiken majomszeretettel csüngő s azok hibáit szépitő szülők mondják elég hibásan jellemnek.

(Folytatása következik.)

Nyilt-tér.* Nyilatkozat.

Alulírott ezennel kijelentem, hogy Tek. Függh Károly polgármester ur által rajtam f. é. s hó 11-én saját irodájában elkövetett becsületsértés és rágalmazás miatt ellene panaszomat 1062/896 sz. a. a községi kir. bíróságnál beadtam.

Kőszeg 1889. szept. 12-én.

Stranszky Ferencz,
magán hivatalnok.

*) Az e rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: **Csorba Géza.**
Kiadó-laptulajdonos: **Feigl Gyula.**

Egy jó könyv.

..... A küldött könyv útmutatásai ugyan rövidke és vé-
lősek, de mintha csak a gyakorlati használatra termettek
volna; nekem és családomnak a legkülönbözőbb betegségek
esetében igen kiváló szolgálatakat tettek! Így és hasonló-
képen hangoznak a köszönömök, melyeket Richter kiadó-
intézete „A Betegbarát” című. rajzokkal ellátott könyv
elküldéséért majdnem napoként kap. Mint az ahöz nyonta-
tott s a szerencsésen meggyógyítottaktól származó értesítések
tanúsítják, az abban foglalt tanácsok követése által még oly
betegok is gyógyulást nyertek, a kik már minden reményt
feladtak. E könyv, melyben hosszú évek tapasztalataink
eredményei vannak látva, megérdemli a legkomolyabb
figyelembevétel minden beteg részéről, bármilyen bajban is
szembent. Ki e becses könyvet megszerezni óhajtja, az
ittja egyszerűen egy levelező lapra magyar nyelven „Egy
betegbarátot” és pontos címét s címzeze a levelező lapot
Richter kiadó-intézetébe Lipcseben. — A megküldés
ingyen történik.

